

Uit de natuurbescherming

Wat kunnen wij doen voor de natuurbescherming?

De vorige maal (mei 1961) is onder deze rubriek uiteengezet hoe wij kunnen meehelpen aan de natuurbescherming door het verzamelen van gegevens voor het natuurwetenschappelijk onderzoek.

Voor dit veldbiologisch werk — ook tijdens onze eigen excursies — is het noodzakelijk te blijven beschikken over natuurterreinen. Hoe deze terreinen echter kunnen worden aangetast, moeten wij ons soms plotseling weer met pijn realiseren. Maar aan het behoud en de bescherming van onze natuurgebieden kunnen ook wij in sterke mate meehelpen. Wij zullen daartoe een waarschuwings- — of zo u wilt — alarmdienst in het leven moeten roepen.

Hoe, waar en wanneer moet er nu gewaarschuwd worden?

Indien u hoort, dat een natuurterrein(tje) te koop komt, waarschuw dan onmiddellijk de natuurbeschermings instanties. Het best kunt u dit doen door u te wenden tot „Het Landschap” in uw provincie. Vraag daarbij tevens aan „Het Landschap” of zij, als zij — om welke reden dan ook — niet tot aankoop kunnen overgaan, zich in verbinding willen stellen met de Vereniging tot behoud van Natuurmonumenten in Nederland of met de natuurbeschermingsconsulent van het Staatsbosbeheer in uw gewest. Geeft u zo exact mogelijke gegevens over ligging en aard van het terrein en naam en adres van de eigenaar-verkoper. Ga echter bij het verzamelen van deze gegevens zeer voorzichtig te werk en neem, zonder verzoek daartoe van de genoemde instantie, geen contact op met de eigenaar. Het kopen van natuurterreinen (voor een betaalbare prijs) is een zeer moeilijk werk, waarbij grote voorzichtigheid geboden is om speculanten en speculaties verre te houden.

Aankoop van natuurterreinen door natuurbeschermings instanties is nog steeds de beste (hoewel nog niet onaantastbare) methode van veilig stellen.

Kan dit niet, dan kan ook al veel bereikt worden door goede vastlegging van het gebruik van het terrein. Voor zover dit de mogelijkheden van bebouwing betreft, wordt dit bepaald door het gemeentelijk uitbreidingsplan. Vooral het uitbreidingsplan in hoofdzaken — dat zich uitstrekt over het deel van de gemeente buiten de bebouwde kom — is hier van belang. In een uitbreidingsplan in hoofdzaken worden aan alle gronden bepaalde bestemmingen gegeven en de bebouwing geregeld, die bij die bestemmingen is toegestaan. Daar echter bij vele gemeenten en hun stedenbouwkundige adviseurs een juist inzicht in de waarde van natuurterreinen nog ontbreekt, worden op natuurterreinen nog dikwijls bestemmingen gelegd, die een te grote mate van bebouwing (veelal ten behoeve van landbouw of recreatie) toestaan. Ook de projectie van nieuwe wegen in het plan kan natuurterreinen sterk aantasten. Alvorens de gemeenteraad het uitbreidingsplan vaststelt, ligt het ontwerp ervan op de gemeente-secretarie ter visie (wat in een lokaal dag- of nieuwsblad moet worden aangekondigd). Alle belanghebbenden hebben het recht om bij de gemeenteraad bezwaren in te dienen tegen het ontwerp-plan. De „belanghebbenden” worden zo omschreven, dat dit hoofdzakelijk de eigenaren van de binnen het plan gelegen gronden zijn. Wij, leden van de K.N.N.V., zullen daartoe slechts zelden behoren. Toch worden in veel gevallen serieus ingediende bezwaarschriften van anderen dan belanghebbenden wel in de beslissing betrokken. Daar het hier een (niet verplichte) welwillendheid van de gemeenteraad betreft, is het wel gewenst, dat deze bezwaarschriften enig „gewicht” hebben. Zij kunnen dan ook meestal beter door een afdeling, dan door individuele leden worden ingediend. Wel ligt hier een taak voor de individuele leden de gevaren te signaleren, gegevens en argumenten te verzamelen en het initiatief voor een dergelijke actie te nemen. Wordt het plan vastgesteld en is het niet naar uw zin, dan kunt u nog bezwaren indienen bij Gedeputeerde Staten, die het uitbreidingsplan moeten goedkeuren. Deze indiening kan echter alleen geschieden als u ook bij de gemeenteraad bezwaar hebt gemaakt. Daar moet u dus altijd beginnen. Als het om natuurterreinen van méér dan lokaal belang gaat, meldt u het dan ook even bij de Contact-Commissie voor Natuur- en Landschapsbescherming (Herengracht 540, Amsterdam).

Verscheidene afdelingen hebben ook succes gehad met het indienen van bezwaren tegen meer incidentele plannen van gemeenten, zoals het rooien van laanbomen en boomgroepen, e.d. Laten wij hieraan in onze omgeving — óók in de plattelandsgemeenten om onze afdeling — eens extra aandacht schenken.

In de derde plaats wordt uw hulp gevraagd voor het volgende.

In ons land bestaat een lijst van „natuurgebieden die voor bescherming in aanmerking

komen", in de wandeling meestal „lijst van meldingsgebieden" genoemd. Voor deze — op een lijst en op kaarten vastgelegde — gebieden geldt, dat alle voorgenomen werken in dat gebied, door degene die die werken wil uitvoeren, gemeld moeten worden bij de directeur van het bureau van de Rijksdienst voor het Nationale Plan. De minister van Volkshuisvesting en Bouwnijverheid kan, op advies van de Vaste Commissie van bovengenoemde dienst, bezwaar maken tegen deze voorgenomen werken. Of met andere woorden: deze verbieden. Het grote probleem schuilt echter hierin, dat de wet spreekt van *voorgenomen* werken. De slecht-willende kan dus door het werk, uit te gaan voeren zich aan een ministerieel „verbod" onttrekken. Wel kan hij beboet worden voor het niet melden, maar het werk kan niet meer worden verboden. Om dus ongewenste aantastingen van deze natuurgebieden te voorkomen, is het gewenst, dat voorgenomen werken in een „meldingsgebied" zo spoedig mogelijk ontdekt worden. Geen enkele instantie in ons land heeft voldoende personeel om hierop zeer constant toe te zien. Maar de K.N.N.V. (en enkele onzer zusterverenigingen) heeft een grote schare mensen die regelmatig met argus-ogen onze natuurterreinen afspeuren. Het zou niet mogelijk moeten zijn, dat nog aantastingen aan ons oog ontsnappen. Mocht u de indruk krijgen of slechts argwaan koesteren, dat in een meldingsgebied werkzaamheden zijn voorgenomen, of ook, mocht men onverhoopt al zijn begonnen, meldt u dit dan onmiddellijk aan de natuurbeschermingsconsulent van het Staatsbosbeheer in uw provincie. Deze weet welke stappen er genomen moeten of kunnen worden. Onder „voorgenomen werken" worden niet verstaan de normale landbouwkundige exploitatiemaatregelen als beweiden, bemesten, ploegen, oogsten, riet- en griendsnijden, snoeien e.d., maar wel scheuren van grasland, ontwateringswerken, afdammen van waterlopen, kappen en rooien van bomen en struiken, oprichten van bouwsels e.d.

Mocht u het in de bovengenoemde gevallen van werking van onze „waarschuwingsdienst" gemakkelijker vinden het bestuur van de natuurbeschermingswerkgroep in te schakelen, aarzelt u dan niet dat te doen. Het adres van de secretaris is: Ir. A. Bakker, Philips II-straat 57, 's-Hertogenbosch. Ook verdere inlichtingen geeft dat bestuur gaarne, omdat het meent, dat de K.N.N.V. ook op bovenomschreven wijze actief kan deelnemen aan het natuurbeschermingswerk in ons land.

's-Gravenhage, 14 augustus 1961.

M. P. Oosterkamp

Zo zag de Zuidelijke Wandelweg te Amsterdam er vroeger uit.

Foto: G. J. F. Becker